

Rollområde klinisk farmaci

Karaktäriserande arbetsuppgifter

Farmaceuter verksamma inom klinisk farmaci har som huvuduppgift att utföra läkemedelsgenomgångar och tillföra farmaceutisk expertis till vårdteam och hälso- och sjukvården i stort. De ger individanpassade råd om läkemedelsbehandling till patient/närstående/vårdpersonal. De ingår som regel i vårdteamet och har tillgång till patientuppgifter.

Roll - yrke – utbildning - legitimation

Inom rollområdet verkar farmaceuter, vilket inkluderar receptarier och apotekare.

Receptarie är ett yrke med en 3-årig utbildning som leder till yrkeslegitimation som receptarie.

Apotekare är ett yrke med en 5-årig utbildning som leder till yrkeslegitimation som apotekare.

I dagsläget finns ett magisterprogram inom klinisk farmaci via Uppsala universitet, avsett för farmaceuter som tänkt sig arbeta inom området klinisk farmaci.

Yrkesroller är roller som kan förekomma inom respektive yrke. Dessa är ofta både knutna till yrket och till en tjänst, utlyst av en viss arbetsgivare. En tjänst specificeras av en arbetsbeskrivning, även denna skriven av arbetsgivare.

Om FRIHSK-ramverket

Offentligsektionen inom Sveriges Farmaceuter, samt Sjukvårdsfarmacisektionen inom Apotekarsocieteten ansvarar för FRIHSK-ramverket.

Tanken är att ramverket kan ge stöd och vägledning för arbetsgivare och lokalt förtroendevalda för farmaceuter.

FRIHSK-ramverket kan bidra till att främja karriär- och kompetensutveckling för farmaceuter, vilket torde göra regionerna till mer attraktiva arbetsgivare.

Syftet i stort är att tydliggöra och säkra farmaceuters kompetens för respektive roll inom hälso- och sjukvården, till gagn för patienter.

I dokumentet "Process rollframtagning" kan du läsa mer om processen kring ramverket och hur roller fastställs/uppdateras.

I bilaga 1 kan du läsa mer om hur rollen har tagits fram.

I vilka situationer kan du använda FRIHSK-ramverket i din verksamhet?

Verktyg vid rekrytering

FRIHSK-ramverket kan användas som stöd till dig som arbetsgivare när du utlyser tjänster. Det kan också användas av dig som är lokalfacklig när du är involverad i rekryteringsprocesser. Ramverket kan till exempel ge vägledning kring vilken kompetens som behövs för en viss roll.

Verktyg för medarbetarsamtal och lönesamtal

FRIHSK-ramverket kan användas för självskattning av farmaceuter eller som verktyg för arbetsgivare inför medarbetarsamtal samt lönesamtal. Skattningen kan då fungera som ett underlag för diskussion mellan anställd och arbetsgivare, exempelvis kring behov av kompetensutveckling och lämplig lönenivå.

Verktyg för verksamhetsanalys och -utveckling

FRIHSK-ramverket kan användas av exempelvis arbetsgivare eller fackligt förtroendevalda för att analysera om en verksamhet/planerad verksamhet har rätt typ av roller för verksamhetens behov, samt om farmaceuter inom verksamheten har rätt kompetens och rätt lön, i förhållande till sin roll.

Så tillämpar du FRIHSK-ramverket

För respektive rollnivå beskrivs i tabellen nedan vilka typiska ansvarsuppgifter rollen kan innefatta, vilken formell samt reell kompetens som krävs för nivån. Reella kompetenser per rollnivå specificeras i detalj i kompetensmatrisen nedan.

På nivå 3 och 4 kan roller skilja sig mycket från en tjänst till en annan, beroende på tjänstens innehåll/inriktning. För nivå 3 samt för nivå 4 krävs därför inte att samtliga reella kompetenser i kompetensmatrisen uppnås. De kompetenser som inte är obligatoriska är i tabellen angivna som ”beroende på tjänst”.

Rollnivåer och hur de uppnås

*Bedöms av arbetsgivare, gärna utifrån diskussion med exempelvis lokalfacklig organisation.

	Nivå 1 Viss	Nivå 2 God	Nivå 3 Hög	Nivå 4 Mycket hög
Rolltitel	Junior klinisk farmaceut/apotekare	Klinisk farmaceut/apotekare	Specialiserad klinisk farmaceut/apotekare exv. inom psykiatri, barn eller intensivvård.	Senior klinisk farmaceut/apotekare
Senioritet och typiska ansvarsuppgifter	Under egen utbildning/praktik.	Självständigt utöva rollen, medverka i utveckling, handledning av kollegor/studenter.	Samma som nivå 2. Starta/driva utveckling och projekt lokalt/regionalt. Formellt ansvar för undervisning/handledning. Ingå i expertgrupper.	Samma som nivå 3. Ansvar för- och medverkan i övergripande utveckling/forskning inom området klinisk farmaci. Ledarposition/ forskningsuppdrag.
Tjänst	Traineeutbildning.	I förlängningen bör tjänsten inkludera möjlighet till utbildning inom tjänst, motsvarande ST-utbildning.	I förlängningen tänkt att vara en tjänst som utlyses och söks, med övergripande utvecklingsansvar (se ansvarsuppgifter).	I förlängningen tänkt att vara en tjänst som utlyses och söks, med övergripande forsknings-/utvecklingsansvar (se ansvarsuppgifter).
Formell kompetens	Apotekarexamen eller farmacie magister samt legitimation som apotekare eller receptarie. Fördjupade kurser inom klinisk farmaci inom farmaceutisk grundutbildning eller motsvarande*.	Magisterprogrammet i klinisk farmaci eller motsvarande*.	Magisterprogrammet i klinisk farmaci eller motsvarande*. Framöver kan det krävas viss utbildning inom respektive specialitet. Dessa kan sättas inom FRIHSK-ramverk, i samråd med yrkesverksamma inom respektive specialitet.	Magister i klinisk farmaci + forskningsmeritering.
Hur uppnås/bevisas nivå för roll?	Uppnå samtliga kompetenser på nivå 1 i kompetensmatrisen nedan, samt uppnådd formell kompetens. Hur valideringen uppnådda kompetenser ska/bör ske är i dagsläget inte fastställt.	Uppnå samtliga kompetenser på nivå 2 i kompetensmatrisen nedan. Hur valideringen uppnådda kompetenser ska/bör ske är i dagsläget inte fastställt.	Klinisk relevant erfarenhet, minst 5 år, inkl. utvecklingsarbete och handledning/utbildning. Vidareutbildning inom specialistområde eller motsvarande*. Uppnå nivå 3 på relevanta* kompetenser i kompetensmatrisen nedan. Hur valideringen av huruvida nivån uppnåtts ska/bör ske är i dagsläget inte fastställt.	Mångårig klinisk relevant erfarenhet. Uppnå nivå 4 på relevanta* kompetenser i kompetensmatrisen nedan. Hur valideringen av huruvida nivån uppnåtts ska/bör ske är i dagsläget inte fastställt.

Kompetensmatris

Nedanstående kompetensklassificering med ursprung i KOLL, Region Stockholm, används för att gradera kompetenser i kompetensmatris¹.

Viss – Har viss kompetens inom området och hanterar *en del* vanligt förekommande arbetsuppgifter inom kompetensområdet.

Exempelvis:

- Är ny i rollen
- Kompetensen behövs sällan
- Har inte uppdaterat sig inom kompetensen, processer, rutiner eller system
- Nyanställd med lång yrkeserfarenhet inom området från andra verksamheter men ej ännu i denna verksamhet
- Kan ej handleda inom kompetenser eller besvara följdfrågor

God – Har god kompetens inom området och hanterar *alla* vanligt förekommande arbetsuppgifter självständigt. Kan handleda andra inom området.

Exempelvis:

- Kan handleda en kollega eller student, det vill säga visa hur man gör samt förklara varför, förbereda, genomföra och följa upp.
- Innebär att man utför ett gott arbete.
- Motsvarar en fyra på en femgradig skala.
- Behöver fråga en kollega med högre kompetens vid sällan förekommande eller komplicerade arbetsuppgifter.

Hög – Har hög kompetens inom området och hanterar *samtliga* vanligt förekommande arbetsuppgifter självständigt. Bidrar till utveckling inom kompetensområdet samt kan utbilda andra.

Exempelvis:

- Får frågor och kan svara på samt hantera sällan förekommande eller komplicerade arbetsuppgifter på arbetsplatsen.
- Kan och är beredd att utbilda inom kompetensområdet vilket kräver högre kompetens än att handleda.
- Kan ta fram nytt informationsmaterial, nya rutiner, riktlinjer och processer inom kompetensen.

Mycket hög – Har mycket hög kompetens inom området. Är expert, initierar och driver utvecklingen inom kompetensområdet.

Exempelvis:

- Driver utvecklingen inom området genom forskning.
- Föreläser i kompetensen externt, nationellt och/eller internationellt.
- Är en auktoritet inom kompetensen.
- Denna kompetensnivå gäller normalt ett fåtal personer regionalt eller nationellt.

¹ <http://arbetsmiljolyftet.ringla.nu/goda-exempel/koll-modell-for-kompetensplanering>

Område A: God professionell yrkesutövning

Reell kompetens	Nivå 1 Viss	Nivå 2 God	Nivå 3 Hög	Nivå 4 Mycket hög
Evidensbaserad medicin/vård	Ha kännedom om evidensbaserad medicin/vård.	Ha kunskap om- och förmåga att arbeta evidensbaserat, dvs förmåga att kombinera evidens med kliniskt kunnande utifrån patientens unika situation och önskemål.	Ha god kunskap om och förmåga att arbeta evidensbaserat, dvs förmåga att kombinera evidens med kliniskt kunnande utifrån patientens unika situation och önskemål. <u>Beroende på tjänst:</u> God kunskap innefattar förtrogenhet med relevant teori och metoder för evidensbaserad vård.	<u>Beroende på tjänst:</u> Visar förmåga att tillämpa och implementera evidens för att forma/utveckla rekommendationer och på en sjukhusövergripande, regional eller nationell nivå.
Personcentrerad vård	Ha kännedom om personcentrerad vård.	Ha kunskap om och förmåga att tillämpa personcentrerad vård.	Samma som nivå 2	<u>Beroende på tjänst:</u> Kunna implementera och/eller utveckla personcentrerad vård i klinisk verksamhet.
Sjukdomslära och lab	Ha grundläggande kunskap om relevant sjukdomslära och basal förmåga att tillämpa den i sitt arbete. Ha grundläggande kunskap om vanliga labvärden i aktuell patientpopulation och förmåga att tillämpa kunskapen i sitt arbete.	Ha kunskap om relevant sjukdomslära och förmåga att tillämpa den i sitt arbete. Ha god kunskap om vanliga labvärden i aktuell patientpopulation. Visa förmåga att tolka labvärden i relation till patientens kliniska tillstånd.	Ha god kunskap om relevant sjukdomslära och förmåga att tillämpa den i sitt arbete. Kan undervisa andra. Behärska vanliga labvärden i aktuell patientpopulation samt även ha kunskap om mer ovanliga analyser. Visa förmåga att tolka labvärden i relation till patientens kliniska tillstånd och felkällor.	Samma som nivå 3.
Farmakoterapi	Ha grundläggande kunskap om farmakoterapi och kunna applicera kunskapen för optimering av läkemedelsbehandling genom att identifiera, åtgärda och förebygga vanliga läkemedelsrelaterade problem (LRP) i aktuell patientpopulation. Konsulterar senior kollega kring mer avancerade LRP och frågeställningar.	Ha god kunskap om farmakoterapi och kunna tillämpa kunskapen för optimering av läkemedelsbehandling genom att identifiera, åtgärda och förebygga läkemedelsrelaterade problem (LRP) i aktuell patientpopulation. Kan handleda kollegor/studenten.	Ha djup kunskap om farmakoterapi och kunna tillämpa kunskapen för optimering av läkemedelsbehandling genom att identifiera, åtgärda och förebygga komplexa/avancerade läkemedelsrelaterade problem (LRP) i aktuell patientpopulation. <u>Beroende på tjänst:</u> Får spontant frågor och önskemål om second opinion kring LRP och farmakoterapeutiska frågeställningar från kollegor. Kan undervisa/föreläsa i farmakoterapi.	<u>Beroende på tjänst:</u> Kunna utveckla och/eller generera ny kunskap om farmakoterapi och kunna tillämpa denna för optimering av läkemedelsbehandling genom att identifiera, åtgärda och förebygga alla sorters läkemedelsrelaterade problem (LRP) i aktuell patientpopulation. Erkänd auktoritet som rådfrågas av seniora kollegor. Får inbjudningar att föreläsa regionalt/nationellt/internationellt. Tillfrågas att ingå i expertgrupper, utarbeta behandlingsrekommendationer etc.

Specialiserad farmakoterapi	-	-	Ha djup kunskap om specialiserad farmakoterapi för aktuell patientpopulation. (Text intensivvård, pediatrik, onkologi, psykiatri etc)	Kunna utveckla och/eller generera ny kunskap inom specialiserad farmakoterapi för aktuell patientpopulation. (Text intensivvård, pediatrik, onkologi, psykiatri etc) Kan undervisa/föreläsa i aktuell specialiserad farmakoterapi.
Läkemedelsgenomgång	Demonstrerar grundläggande förmåga att göra enkla- respektive fördjupade läkemedelsgenomgångar	Demonstrerar förmåga att göra enkla- respektive fördjupade läkemedelsgenomgångar med god känsla för individualisering och prioritering av LRP.	Demonstrerar god förmåga att göra enkla- respektive fördjupade läkemedelsgenomgångar, med god struktur och prioritering av LRP utifrån aktuell vårdkontext.	Samma som nivå 3.
Samtal med patient/anhörig	Kan ta läkemedelsanamnes av patient och/eller anhörig.	Kan ta läkemedelsanamnes av patient och/eller anhörig. Uppvisar trygghet i samtalet, kan individanpassa struktur och prioritera.	Kan ta läkemedelsanamnes av patient och/eller anhörig. Uppvisar trygghet i samtalet, kan individanpassa struktur och prioritera. Kan hantera utmanande samtal på ett bra sätt.	Samma som nivå 3
Farmaci/läkemedelsformulering	Kunskap om grundläggande principer för läkemedelsformulering (utformning, blandbarhet, framställning, biofarmaceutisk funktion och kvalitetskontroll av bruksfärdiga läkemedelsformer). Viss förmåga att kunna tillämpa dessa kunskaper i dagligt arbete.	Kunskap om grundläggande principer för läkemedelsformulering (utformning, blandbarhet, framställning, biofarmaceutisk funktion och kvalitetskontroll av bruksfärdiga läkemedelsformer) och kunna tillämpa dessa kunskaper i dagligt arbete.	<u>Beroende på tjänst:</u> Fördjupad kunskap om läkemedelsformulering (utformning, blandbarhet, framställning, biofarmaceutisk funktion och kvalitetskontroll av bruksfärdiga läkemedelsformer) och kunna tillämpa dessa kunskaper i dagligt arbete. Får spontant frågor och önskemål om second opinion kring dessa frågeställningar från kollegor. Kan undervisa andra.	<u>Beroende på tjänst:</u> Kunna utveckla och/eller generera ny kunskap om läkemedelsformulering (utformning, blandbarhet, framställning, biofarmaceutisk funktion och kvalitetskontroll av bruksfärdiga läkemedelsformer). Erkänd auktoritet inom området som rådfrågas av seniora kollegor. Får inbjudningar att föreläsa regionalt/nationellt/internationellt. Tillfrågas att ingå i expertgrupper, utarbeta rekommendationer etc.
Farmakodynamik	Ha grundläggande kunskap om farmakodynamik och viss förmåga att tillämpa farmakodynamiska principer om läkemedelspåverkan på kroppen.	Ha kunskap om farmakodynamik och kunna tillämpa farmakodynamiska principer om läkemedelspåverkan på kroppen.	<u>Beroende på tjänst:</u> Ha djup kunskap om farmakodynamik och kunna tillämpa farmakodynamiska principer om läkemedelspåverkan på kroppen i komplexa och avancerade fall. Får spontant frågor och önskemål om second opinion kring farmakodynamiska frågeställningar från kollegor. Kan undervisa andra.	<u>Beroende på tjänst:</u> Kunna utveckla och/eller generera ny kunskap om farmakodynamik och kunna tillämpa farmakodynamiska principer om läkemedelspåverkan på kroppen i komplexa och avancerade fall. Kan föra välgrundade teoretiska resonemang i situationer där evidens saknas. Erkänd auktoritet som rådfrågas av seniora kollegor. Får inbjudningar att föreläsa regionalt/nationellt/internationellt.

Farmakokinetik	Grundläggande kunskap om farmakokinetik och viss förmåga att tillämpa farmakokinetiska principer om läkemedelsupptag och omsättning i kroppen samt vid interaktioner.	Kunskap om farmakokinetik och kunna tillämpa farmakokinetiska principer om läkemedelsupptag och omsättning i kroppen samt vid interaktioner. Visa förståelse för när, hur och varför TDM ska användas och kunna göra enklare tolkningar.	God kunskap om farmakokinetik och kunna tillämpa farmakokinetiska principer om läkemedelsupptag och omsättning i kroppen samt vid interaktioner. Förmåga att beräkna och tolka TDM för enskild patient.	<u>Beroende på tjänst:</u> Djup kunskap om farmakokinetik och kunna tillämpa farmakokinetiska principer om läkemedelsupptag och omsättning i kroppen samt vid interaktioner. Förmåga att modellera och tolka avancerad TDM för enskild patient eller population.
Metoder för klinisk farmaci	Grundläggande kännedom om modeller och verktyg för klinisk farmaci.	Kan tillämpa och anpassa modeller och verktyg för klinisk farmaci utifrån evidens och aktuell verksamhet.	Samma som nivå 2	Kan utveckla och/eller skapa nya modeller och verktyg för klinisk farmaci utifrån vetenskaplig metodik.
Informatik och dokumentation	Grundläggande förmåga att använda information från journal, Pascal och andra relevanta informationssystem. Förmåga att dokumentera i journal med konsultationsstöd av senior kollega.	Förmåga att använda och tolka/värdera information från journal, Pascal och andra relevanta informationssystem. Förmåga att självständigt dokumentera i journal.	Väl förtrogen med att använda- och tillgodogöra sig information från journal, Pascal och andra relevanta informationssystem. Kan "läsa mellan raderna", fylla i- och tolka/värdera informationen utifrån vårdkontext. Kan analysera olika informationssystemens förtjänster och brister. Förmåga att självständigt dokumentera i journal. Förmåga att reflektera över- och/eller utveckla journalföring generellt.	Som nivå 3 <u>Beroende på tjänst:</u> Erkänt kompetent inom området, får inbjudan att ingå i expertgrupper, eller vara referensperson, vid utveckling av informationssystem och/eller journaldokumentation.
Professionellt ansvar	Tar direkt ansvar för egen farmaceutisk omsorg och rådgivning till patienten och annan vårdpersonal. Konsulterar senior kollega när så är påkallat.	Tar direkt ansvar för egen farmaceutisk omsorg och rådgivning till patienten och annan vårdpersonal.	Tar direkt ansvar för egen farmaceutisk omsorg och rådgivning till patienten och annan vårdpersonal. Kan axla ansvar för tillhandahållande av professionella tjänster och rådgivning på gruppnivå lokalt.	Tar direkt ansvar för egen farmaceutisk omsorg och rådgivning till patienten och annan vårdpersonal. Kan axla ansvar för tillhandahållande av professionella tjänster och rådgivning på gruppnivå lokalt/regionalt.
Analytisk förmåga	Kunna förstå och bryta ned frågor/problem i sina beståndsdelar. Kunna se sammanhang, bedöma konsekvenser och nytta/risk samt prioritera åtgärder/LRP i vanligt förekommande situationer. Förmåga att värdera alternativ.	Kunna analysera och bryta ned frågor/problem i sina beståndsdelar. Kunna se sammanhang, bedöma konsekvenser nytta/risk samt prioritera åtgärder/LRP i alla normalt förekommande situationer. Förmåga att värdera alternativ och fatta välgrundade beslut.	Kunna analysera och bryta ned frågor/problem i sina beståndsdelar. Kunna se sammanhang, bedöma konsekvenser nytta/risk samt prioritera åtgärder/LRP i komplexa situationer. Förmåga att se situationer holistiskt, värdera alternativ och fatta välgrundade beslut.	Kunna analysera och bryta ned frågor/problem i sina beståndsdelar. Kunna se sammanhang, bedöma konsekvenser nytta/risk samt prioritera åtgärder/LRP i komplexa och/eller dynamiska situationer. Förmåga att fatta kloka beslut i avsaknad av underlag eller när det finns motstridigt underlag.

<p>Riskbedömning & patientsäkerhet</p>	<p>Kännedom om patientsäkerhetsarbete, riskbedömning och avvikelshantering.</p>	<p>Kunskap om patientsäkerhetsarbete och förmåga att medverka i lokal riskbedömning utifrån sannolikhet för- och konsekvens av oönskade händelser inom relevant område. Förtrogen med avvikelshantering. Kunna delta i händelseanalyser.</p>	<p>God kunskap om patientsäkerhetsarbete och förmåga att leda/driva lokal riskbedömning utifrån sannolikhet för- och konsekvens av oönskade händelser inom relevant område. Förtrogen med avvikelshantering. Kunna leda händelseanalyser.</p>	<p>Djup kunskap om patientsäkerhetsarbete. Kan identifiera revisionsbehov och leda/driva riskbedömning regionalt/nationellt.</p> <p><u>Beroende på tjänst:</u> Tillfrågas att ingå i expertgrupper, utarbeta rekommendationer etc. Behärskar avvikelshantering. Kunna leda händelseanalyser.</p>
<p>Lagar, regelverk och avtal inom området</p>	<p>Kännedom om lagar, föreskrifter och avtal samt etiska och professionella ramverk som gäller för yrkesutövning inom aktuellt område. Uppvisar förmåga att följa dessa.</p>	<p>Kunskap om lagar, föreskrifter och avtal samt etiska och professionella ramverk som gäller för yrkesutövning inom aktuellt område. Kan tolka och tillämpa dessa.</p>	<p>God kunskap om lagar, föreskrifter och avtal samt etiska och professionella ramverk som gäller för yrkesutövning inom aktuellt område. Kan tolka och tillämpa dessa. Demonstrerar förmåga att göra medvetna och välgrundade professionella avsteg från gällande lagar, regelverk och rutiner när så är påkallat.</p>	<p>Kan identifiera revisionsbehov och driva översyn av lagar, föreskrifter och avtal samt etiska och professionella ramverk som gäller för yrkesutövning inom aktuellt område. Kan tolka och tillämpa regelverk i en större kontext för att skapa rutiner för andra yrkesutövare inom området.</p>

Område B: Arbetsrelationer och kommunikation

Reell kompetens	Nivå 1 Viss	Nivå 2 God	Nivå 3 Hög	Nivå 4 Mycket hög
Intraprofessionell kompetens	Kan samarbeta med kollegor inom rollen och professionen	Samma som nivå 1	Kan skapa och utveckla samarbeten och nätverk med kollegor inom rollen och professionen lokalt/regionalt.	Kan skapa och utveckla samarbeten och nätverk med kollegor inom rollen och professionen nationellt/internationellt.
Interprofessionell kompetens	Har insikt om andra relevanta professioners kompetens. Har förståelse för och respekt för dessa professioners funktion och roller. Har förmåga att ingå som en medlem i ett multiprofessionellt team.	Har kunskap om andra relevanta professioners kompetens. Har förståelse för och respekt för dessa professioners funktion och roller. Har förmåga att arbeta som en respekterad medlem i ett multiprofessionellt team.	Har god kunskap om andra relevanta professioners kompetens. Har förståelse för och respekt för dessa professioners funktion och roller. Har förmåga att främja/utveckla multiprofessionellt teamarbete lokalt	Har god kunskap om andra relevanta professioners kompetens. Har förståelse för och respekt för dessa professioners funktion och roller. Har förmåga att främja/utveckla multiprofessionellt teamarbete lokalt och/eller övergripande.
Kommunikation	Demonstrerar förmåga att kommunicera med olika enskilda intressenter (patienter, kollegor, vårdpersonal etc) och därigenom vinna deras samarbetsvilja -	Demonstrerar förmåga att kommunicera framgångsrikt med olika enskilda intressenter (patienter, kollegor, vårdpersonal etc) och därigenom vinna deras förtroende och samarbetsvilja -	Demonstrerar förmåga att kommunicera framgångsrikt med olika grupper av intressenter (patienter, kollegor, vårdpersonal etc) och därigenom vinna deras respekt och samarbetsvilja Demonstrerar förmåga att kommunicera framgångsrikt i utmanande situationer	Förmåga att kommunicera komplex information till stora grupper av intressenter (media, patientföreningar, politiker, etc) Demonstrerar förmåga att kommunicera framgångsrikt i antagonistiska eller känsloladdade situationer.
Samtalsmetodik	-	Kännedom om relevanta samtalstekniker (tex MI m.fl.) och till del kunna applicera dessa.	Kunskap om relevanta samtalstekniker (tex MI m.fl.) och kunna tillämpa dessa.	<u>Beroende på tjänst:</u> Behärska relevanta samtalstekniker och naturligt kunna tillämpa dessa.
Konsultation	Inser egna kunskaps- och kompetensbegränsningar och konsulterar/hänvisar till annan kollega/expert när så krävs.	Inser egna kunskaps- och kompetensbegränsningar och konsulterar/hänvisar till annan kollega/expert när så krävs. Kan stöda studenter och/eller juniora kollegor i detta avseende.	Inser egna kunskaps- och kompetensbegränsningar och konsulterar/hänvisar till annan kollega/expert när så krävs. Konsulteras spontant om frågeställningar och önskemål om second opinion.	Inser egna kunskaps- och kompetensbegränsningar och konsulterar/hänvisar till annan kollega/expert när så krävs. Konsulteras spontant som erkänd auktoritet såväl internt som externt.

Område C: Ledarskap och motivation

Reell kompetens	Nivå 1 Viss	Nivå 2 God	Nivå 3 Hög	Nivå 4 Mycket hög
Motivation	Demonstrerar förmåga att motivera sig själv så att arbetsuppgifter och professionella mål uppfylls.	Samma som nivå 1.	Demonstrerar förmåga att motivera sig själv och andra på arbetsplatsen så att professionella mål uppfylls.	Demonstrerar förmåga att inspirera andra så att professionella mål uppfylls på en högre nivå.
Strukturerat arbetssätt och ledarskap	Kunna planera och organisera aktiviteter. Uppvisar förmåga att prioritera egna arbetsuppgifter på ett adekvat sätt under normal arbetssituation.	Kunna planera och organisera aktiviteter på ett effektivt sätt. (God känsla för "good enough") Kunna prioritera och anpassa egna arbetsuppgifter till rådande arbetsituation och oförutsedda händelser.	Kunna planera, organisera och leda aktiviteter och delar av verksamheten. Exempelvis gruppchef/teamledare. Kunna prioritera och anpassa arbetsgruppens uppgifter till rådande arbetsituation och oförutsedda händelser.	Kunna planera, organisera och leda verksamheten övergripande. Exempelvis verksamhetschef. Kunna prioritera och anpassa verksamheten till rådande situation och oförutsedda händelser. Förmåga att leda i kriser.

Område D: Tjänsteproduktion och verksamhetsutveckling

Reell kompetens	Nivå 1 Viss	Nivå 2 God	Nivå 3 Hög	Nivå 4 Mycket hög
Omvärldskunskap/analys	Ha kännedom om nationella och lokala prioriteringar och annan relevant omvärldsinformation.	Ha förståelse för hur nationella och lokala prioriteringar och annan relevant omvärldsinformation påverkar den egna verksamheten.	Förmåga att anpassa och implementera nationella och lokala prioriteringar och annan relevant omvärldsinformation i den egna verksamheten.	<u>Beroende på tjänst:</u> Bidra till att skapa/påverka/revidera övergripande prioriteringar och omvärldsförhållanden. Detta kan exempelvis innefatta lobbyarbete eller deltagande i statliga utredningar.
Tjänsteproduktion	Bidrar till den egna verksamhetens mål avseende kliniska tjänster.	Bidrar framgångsrikt till den egna verksamhetens mål avseende kliniska tjänster.	Ansvar för målformulering och uppföljning av den egna verksamheten avseende kliniska tjänster	Samma som nivå 3.
Projekt	Uppvisar förmåga att arbeta i projekt	Uppvisar förmåga att framgångsrikt arbeta i projekt	<u>Beroende på tjänst:</u> Uppvisar förmåga att driva/leda projekt lokalt	<u>Beroende på tjänst:</u> Uppvisar förmåga att driva/leda stora övergripande och/eller komplicerade projekt
Systematiskt förbättringsarbete	Medverka i utveckling av befintlig verksamhet.	Demonstrerar förmåga att utveckla och förbättra befintlig verksamhet.	Demonstrerar förmåga att systematiskt utveckla och förbättra befintlig verksamhet och/eller utveckla ny verksamhet. Kännedom om- och viss förmåga att	Demonstrerar förmåga att driva systematiskt förbättringsarbete på en högre övergripande nivå.

			implementera relevant teorier/metoder för systematiskt förbättringsarbete.	
--	--	--	--	--

Område E: Utbildning och kompetensutveckling

Reell kompetens	Nivå 1 Viss	Nivå 2 God	Nivå 3 Hög	Nivå 4 Mycket hög
Källkritik och litteraturanvändning	Demonstrerar grundläggande förmåga att tillgodogöra sig, och kritiskt granska, vetenskaplig litteratur och andra kunskapskällor.	Demonstrerar förmåga att tillgodogöra sig, kritiskt granska och värdera, vetenskaplig litteratur och andra kunskapskällor.	Demonstrerar god förmåga att tillgodogöra sig, kritiskt granska och värdera, vetenskaplig litteratur och andra kunskapskällor. Kan handleda vetenskapliga studentarbeten.	Behärskar vetenskaplighet och kritisk granskning och värdering av vetenskaplig litteratur och andra kunskapskällor. <u>Beroende på tjänst:</u> Kan vara opponent vid disputation, peer reviewer till vetenskapliga publikationer och dylikt.
Praktisk handledning	-	Kan praktiskt handleda kollegor/studenter.	Har kunskap om handledningsmetodik och gedigen erfarenhet av att praktiskt handleda kollegor/studenter.	Har gedigen kunskap om handledningsmetodik och erfarenhet av att praktiskt handleda kollegor/studenter. Kan undervisa i praktisk handledning och/eller agera mentor för andra handledare.
Undervisning	Demonstrerar förmåga att genomföra utbildningsaktiviteter för kollegor och/eller andra målgrupper.	Demonstrerar god förmåga att genomföra utbildningsaktiviteter för kollegor och/eller andra målgrupper.	<u>Beroende på tjänst:</u> Demonstrerar förmåga att planera, genomföra, examinera och utvärdera utbildningsaktiviteter.	<u>Beroende på tjänst:</u> Demonstrerar förmåga att utveckla och/eller ansvara för mer omfattande utbildningar inklusive val av undervisningsformer och examinationer. Tex kursansvar, programansvar vid universitet eller annan kursgivare.
Kontinuerlig fortbildning	Tar ansvar för egen professionell utveckling genom kontinuerlig kompetensutveckling med stöd av handledare/mentor.	Tar ansvar för egen professionell utveckling genom kontinuerlig kompetensutveckling.	Tar ansvar för egen professionell utveckling genom kontinuerlig kompetensutveckling. Faciliterar professionell utveckling hos andra.	Tar ansvar för egen professionell utveckling genom kontinuerlig kompetensutveckling. Bidrar till övergripande strategier för kompetens- och professionsutveckling lokalt/regionalt/nationellt
Rollmodell	-	Demonstrerar genom personliga egenskaper och god yrkesutövning att man fungerar som rollmodell och förebild.	Samma som nivå 2.	Demonstrerar förmåga att främja andra att bli goda rollmodeller och förebilder.

Område F: Utvärdering och forskning

Reell kompetens	Nivå 1 Viss	Nivå 2 God	Nivå 3 Hög	Nivå 4 Mycket hög
Forskningsmetodik	Demonstrerar grundläggande förmåga att tillgodogöra sig, och kritiskt granska, vetenskaplig litteratur och andra kunskapskällor.	Demonstrerar förmåga att tillgodogöra sig vetenskaplig litteratur och se styrkor och svagheter i forskningsmetodik.	<u>Beroende på tjänst:</u> Demonstrerar förmåga att ge råd och konstruktiv återkoppling om forskningsmetodik. Exempelvis handleda vetenskapliga studentprojekt.	<u>Beroende på tjänst:</u> Demonstrerar god förmåga att ge avancerad återkoppling om forskningsmetodik. Exempelvis vara peer-reviewer för vetenskapliga manus, opponent etc. Kräver egen forskarutbildning.
Identifiera evidensluckor	–	Visar förmåga att identifiera EBM-frågeställningar och/eller områden där det saknas evidensgrund för praxis i aktuell verksamhet.	<u>Beroende på tjänst:</u> Visar förmåga att formulera adekvata och robusta forskningsfrågeställningar för att adressera identifierade evidensluckor.	<u>Beroende på tjänst:</u> Visar förmåga att utarbeta en framgångsrik strategi för att adressera identifierade forskningsfrågeställningar.
Utvärdering/forskning	Medverka i uppföljning/utvärdering av praktisk verksamhet eller forskningsprojekt	Demonstrerar förmåga att generera och sammanställa data för uppföljning/utvärdering av praktisk verksamhet. Exempelvis projekt som redovisas lokalt.	Demonstrerar förmåga att planera, genomföra och rapportera utvärdering av praktisk verksamhet med vetenskaplig ambition. Exempelvis projekt som redovisas med kongressposter eller artikel.	<u>Beroende på tjänst:</u> Demonstrerar förmåga att planera, genomföra och rapportera ett omfattande vetenskapligt utvärderings- eller forskningsprojekt inom klinisk farmaci. Exempelvis doktorandprojekt.

Bilaga 1. Bakgrund roll

Syfte och mål med FRIHSK-projektet

Det så kallade FRIHSK-projektet (Farmaceuters Roller i Hälso- och Sjukvården) startades 2017/2018 av styrelsen i Sveriges Farmaceuters offentligsektion tillsammans med styrelsen för sektionen för sjukvårdsfarmaci inom Apotekarsocieteten. Målet med FRIHSK-arbetet var, och är, att beskriva roller för farmaceuter inom hälso- och sjukvården inklusive vilken reell och formell kompetens som bör krävas för respektive nivå av rollen, med syftet att utveckla den farmaceutiska professionen inom hälso- och sjukvården lokalt och nationellt. Bakom detta ligger ett antagande att tydligt definierade yrkesroller bidrar till bättre förutsättningar för kompetens-, karriär- och löneutveckling och stöd för arbetsgivare att rekrytera rätt person till rätt tjänst, till större nytta för patienter.

FRIHSK-projektets ramverk är förslag till en struktur att långsiktigt arbeta mot.

FRIHSK arbetsgrupp

Projektgruppen har till viss del ändrat sammansättning över tid, men har senare delen av projektet bestått av sex farmaceuter i olika roller från flera regioner, med olika lång erfarenhet framför allt inom området klinisk farmaci. Förutom representanter från Sveriges Farmaceuter och Apotekarsocieteten, dvs de som äger projektet, så har projektgruppen utökats efter intresseanmälan. Referensgruppen har bestått av ett 30-tal farmaceuter och har bildats efter intresseanmälan. Det har skickats ut information om arbetet via nätverksmejl för offentliganställda farmaceuter, med uppmaning att engagera sig. Alla som har velat engagera sig har också fått göra det, på det sätt de önskat.

Projektgruppen har bestått av Celina Sving, Akademiska sjukhuset (samt offentligsektionens styrelse, Sveriges Farmaceuter), Simon Tekmen, Kullbergsska sjukhuset (samt offentligsektionens styrelse, Sveriges Farmaceuter), Niral Patel och Matilda Söderberg, Danderyds sjukhus, Per Nydert, Astrid Lindgrens Barnsjukhus, Anna Skrinning, Region Värmland och Matts Balgård, Akademiska sjukhuset (samt ordf. sektionen för sjukvårdsfarmaci, Apotekarsocieteten). Jeanette Andersson, Danderyds sjukhus, deltog fram till 2018.

Anna Montgomery, tidigare chefsapotekare på Sveriges Farmaceuter, samordnade under en period projektet, innan och efter samordnades arbetet av Celina Sving. Ombudsman från Sveriges Farmaceuter har tidvis deltagit.

Arbetsätt och mål

I den inledande fasen identifierades sex preliminära roller för farmaceuter i en rapport (tidigare redovisad och utskickad till referensgruppen). Dessa togs fram efter en bred inventering av hur farmaceuters roller såg ut i olika regioner, workshop på en nätverksträff för regionanställda farmaceuter samt referensrunda.

Projektgruppen valde därefter att behandla en roll i taget, i första hand rollområdet klinisk farmaci. Den föreslagna rollbeskrivningen för klinisk farmaci prioriterades först, då detta är vanligt och det fanns engagerade farmaceuter villiga att arbeta med rollen.

Arbetsgruppens förslag till rollbeskrivning för rollområdet klinisk farmaci publiceras under våren 2022. Arbetsgruppen är medveten om att denna kommer behöva förfinas och har i samband med publiceringen också en plan för att följa upp och revidera rollbeskrivningen efter 6–12 månader.

Parallellt med framtagandet av den första rollbeskrivningen har en processbeskrivning tagits fram att reglera hur roller inom FRIHSK-ramverket ska tas fram och revideras framöver.

Inspiration för arbetet inom FRIHSK

Region Stockholms roller

Region Stockholm har ett utvecklat arbete för strategisk kompetensplanering inom vilket man har utarbetat roller och karriärstegar för många olika funktioner och professioner i vården. Arbetsgruppen har valt utgå från de roller som utarbetats av regionen och använda samma definitioner för kompetensnivåer (viss, god, hög, mycket hög).

Karriärprogression inspirerad av Royal Pharmaceutical Society

Region Stockholms roller beskriver enbart önskad kompetensnivå och fångar inte karriärprogressionen från junior till senior utövare av rollen, vilket var ett viktigt syfte med FRIHSK-projektet. Därför har brittiska Royal Pharmaceutical Society's Advanced Pharmacy Framework (APF) varit en annan viktig inspirationskälla i arbetet. APF är ett generellt ramverk för karriärprogression inom farmaci med tre kompetensnivåer. APF är rolloberoende och rollspecifika kompetenser behöver sålunda beskrivas i separata dokument i Storbritannien. Ett sådant exempel är Critical Care Expert professional practice curriculum för kliniska intensivvårdsapotekare. Projektgruppen har anammat de sex kompetensområdena och delar av taxonomin för kompetensprogression från APF, men har lagt till en fjärde kolumn i matrisen för att harmonisera med kompetensnivåerna viss, god, hög och mycket hög.

Rollspecifika kompetenser ur APS vilande certifiering i klinisk farmaci och EAHP:s ramverk

Vi har också valt att inkludera rollspecifika kompetenser. För rollen klinisk farmaceut återfinns dessa karaktäriserande rollspecifika kompetenser främst inom område A (god professionell yrkesutövning) och område B (arbetsrelationer och kommunikation). Apotekarsocieteten tidigare certifiering i klinisk

farmaci och EAFP:s competency framework för sjukvårdsfarmaci har varit inspirationskällor för de rollspecifika kompetenserna, med målet att den svenska nationella rollbeskrivningen för klinisk farmaceut inte divergerar från kommande europastandard. Koppling mellan karriärprogression och tjänst och lön, med inspiration från läkarkårens karriärprogression hänger ihop med frågor om formella- och reella kompetenskrav för avancemang till ny nivå, kontroll och validering av kompetensnivå, tjänster och lönestruktur.

Dessa är viktiga enligt Royal Pharmaceutical Society's Advanced Pharmacy Framework.

Tillgänglig via: <https://www.rpharms.com/resources/frameworks/advanced-pharmacy-framework-apf>

4 Royal Pharmaceutical Society, Critical Care Expert professional practice curriculum.

Tillgänglig via: <https://www.rpharms.com/LinkClick.aspx?fileticket=Jxr3U9sNuXc%3D&portalid=0>

Kommentar kring progression

Region Stockholm tillämpar ett system med 7-gradiga karriärstegar. Arbetsgruppen har tittat på detta system, men valt en anpassning av det brittiska systemet till fyra kompetensnivåer i stället. Skälet är främst att det kommer att vara en tillräcklig utmaning att etablera och implementera ett professionssystem med fyra kompetensnivåer för farmaceuter i Sverige. Arbetsgruppens förslag till rollbeskrivning genomsyras också av inspiration från läkarkårens karriärprogression med tydligt kopplad tjänstestruktur. Det är dock viktigt att komma ihåg att progression från nivå 1 (viss) till nivå 4 (mycket hög) kan ta 15–25 år och många kommer inte att nå nivå 4 under hela sin yrkeskarriär. För vidare utveckling inom sitt kliniska område ser arbetsgruppen att universitetens akademiska karriärstege tar över med meritering som doktor, docent och professor.